נסכים הבאין בפני עצמן. כגון שהביאו היום קרבן ליבור ולא הביאו נסכים עמו והביאום למחר דלמחר מר (מנחות מד:) מנחתם ונסכיהם ד) בלילה מנחתם ונסכיהם אפי' למחר: **אלילה ושמיה.** קרבן ונסכים: **והא פני רב מרי בריה דרב נחמן.** לעיל ה) דאין עולת נדבה טעונה שיר שהרי אין זמנה קבוע: **ופסברא.** דלשם שירה אמרו באחד בשבת: **נפיק מינייה חורבא.** דאתי למימר כי היכי דנסכים הבאים בפני עצמן רשות נסכים הבאין עם הקרבן נמי רשות: **לגלותנו.** גלות יהויכין והמרג והמסגר ויחזקאל היה מהם (ג) : **יובל.** דלא השנה שלה ביום הכפורים דתוקעין ב"ד בשופר ונפטרים עבדים לבתיהן ושדות מוחזרות לבעליהן ואז נראית שהיא יובל. אלמא שנת היובל הוה בשנת י"ד לחורבן הבית וקס"ד בהדי שתא דחורבן קאמר ויובל הוא לעולם במולאי שביעית דשנת מ"ט שביעית היא: **ואי ס"ד במולאי שביעי חרוב.** היכי משכחת לה י"ד [ד] לבהדי דתיהוי במולאי שביעית אחד בשבוע וכו' [ה]: **אחר שנה.** וכי תשבת ט"ו שנים משנת היובל למפרע משכחת חורבן במולאי שביעית שהיא שנת ל"ו למנין יובל זה: **אי הכי.** דבשנת ט"ו לחורבן הוי הסיא נבואה כ"ו לגלות יהויכין הולי: **דאמר מר גלו.** ישראל עם יהויכין: **בשנע.** בשנה שביעית לביבוש יהויקים: **גלו בשמונה.** כלומר שאותה גלות היתה בשנה שמינית למלכות נבוכדנצר דשנה שניה למלכותו ביבוש יהויקים כדמפרש לקמן ו) : **גלו בי"ח.** עם לדקיהו והיא היתה חרבות ירושלים והיא היתה שנת י"ח לביבוש יהויקים והיא שנת י"ט לנבוכדנצר: **משב ועד תמני סרי.** משנה שביעית שהוא חורבן הבית חד סרי לבהדי שתא דגלה בה יחזקאל עד תמני סרי שהוא חורבן הבית חד סרי לבהדי שתא דגלה בה יחזקאל ולבר משנת החורבן ועד יובל וחמיסר דמחורבן ועד יובל עם שנת החורבן ושנת היובל אשתכח דכ"ו הוו מהשתא ז) דגלו בה ועד יובל והיכי אמר יחזקאל בעשרים וחמש לגלותנו יובל וס"ד דבהדי שתא דגלו בה ולבר משנת החורבן ועד יובל ומגלות יהויכין ועד שנת חורבן שהוא בי"ט הוו חד סרי לבר משנת החורבן וחמיסרי שנים עד היובל ומגלות יהויכין ועד שנת חורבן שהוא בי"ט הוו חד סרי לבר משנת החורבן וחמיסרי הא עשרין ושית: **מי סברת ג' גליות הוו.** הש"ס הוא דקא מתרץ דהאי דאמרן לעיל גלו נמי בתישסרי לאו מלתא היא דחד גלות הוה דבשמונה עשר לביבוש יהויקים הוו חרבות ירושלים שהיא תשעה עשר לנבוכדנצר הלכך משב ועד תשעה עשר לבר משתא דגלו בה יהויכין ויחזקאל ולבר שנת החורבן וט"ו עם שנת החורבן ושנת היובל הרי כ"ה: **דאמר מר.** בסדר עולם: ח) **ביבוש יהויקים.** לאו גלות הוא דלא הגלה שום אדם אלא כבשו לעבד בתחתיו ועבדו שלש שנים כדכתיב (מלכים ב כד) ויהי לו יהויקים עבד שלש שנים ושב וימרד בו ג' שנים כדכתיב בדניאל בתחלתו בשנת שלש למלכות יהויקים עלה ט) נבוכדנצר ירושלים ותניא בסדר עולם אפשר לומר כן והלא לא מלך נבוכד נצר עד שנה רביעית ליהויקים כדכתיב (בירמיה כה) הדבר אשר היה על ירמיהו על כל עם יהודה בשנה הרביעית ליהויקים היא השנה הראשונית לנבוכד נצר אם כן מה תלמוד לומר בשנת שלש [דניאל א] למרדו שהיא בשנת לביבושו והוליכו לבבל והמליך יהויכין תחתיו וכתיב בסוף דברי הימים [ב לו] ולתשובת השנה וגו' אלמא בשנת שבע לביבוש ראשון של יהויקים גלה יהויכין וכתיב בסוף מלכים [ב כד] וילא אליו יהויכין מלך יהודה וגו' אלמא שביעית לביבוש יהויקים היא שמינית למלכות נבוכד נצר והיינו דאיהו לא קא איירי בח' אלא משב ועד י"ח ומשב ועד י"ט קאמר הלכך קאמר ליה מי סברת ג' גליות גלו: גלות יהויכין] **בשבע לביבוש יהויקים** שהיא שמינית [למלכות] נבוכדנצר וגלו בגלות צדקיה **בי"ח לביבוש יהויקים** שהיא י"ט לנבוכדנצר ולא הוו אלא ב' גליות ובין גלות (יהויקים) [יהויכין] לגלות צדקיה לא הוו אלא י"א שנה:

איבעיא להו נסכים הבאים בפני עצמן טעונין שירה או לא. אין טעונין שירה כיון ט) דאמר [רבי] שמואל בר נחמני א"ר יונתן מנין שאין אומרים שירה אלא על היין [וכו'] אמרינן או דלמא על אכילה ושתיה אמרינן אשתייה לחודה לא אמרינן: ג) ת"ש ר' יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו' האי שירה מאי עבידתיה אילימא דעולת חובה מי הוה (ח) בשבעה עשר בתמוז בטל התמיד ואלא דעולת נדבה והא תני רב מרי בריה דרב כהנא דלא צריכא אלא לאו דנסכין אמר רבא ואיתימא רב אשי ותסברא שירה דיומיה [1]לה' הארץ ומלואה [2]וישב עליהם את אונם בשירה דארבעה בשבא הוא אלא אילייא בעלמא הוא דנפל להו בפומייהו והא עומדים על דוכנן קתני כדריש לקיש דאמר ר"ל אומר שירה שלא על הקרבן א"ה בנסכים נמי לימא נפיק מיניה חורבא: גופא ר' יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו' בראשונה במוצאי [3]שביעית מי משכחת לה והכתיב [3]בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה בעשור לחדש בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר איזו היא שנה שראש השנה בעשור לחדש הוי אומר זה יובל ואי ס"ד בחד בשבוע חרוב מחד בשבוע לחד בשבוע תמני לחד בשבוע אחרינא ג) חמש עשרה הוויין אמר רבינא בארבע עשרה שנה אחר שנה שהוכתה העיר א"ה בעשרים וחמש שנה עשרים ושש הויין דאמר מר גלו בשבע גלו בשמונה גלו בי"ח גלו בי"ט משב ועד תמני סרי חד סרי וחמש עשרה עשרים ושית הויא אמר לך רבינא ולדידך מי ניחא מכדי גלו נמי בתשע עשרה משב ועד תשסרי תרתי סרי וארבע סרי עשרים ושית הויין אלא מאי אית לך למימר לבר משתא דגלו בה לדידי נמי לבר משתא דגלו בה מכל מקום תשסרי לרבינא קשיא מי סברת שלש גליות הוי ג) גלו בשבע לביבוש יהויקים שהיא שמונה לנבוכד נצר גלו בשמונה עשרה לנבוכד נצר יהויקים שהיא תשע עשרה לביבוש ג) דאמר מר שנה ראשונה כיבש נינוה שניה

נסכים הבאים בפני עצמן טעונין שירה או לא. פי' יא) נסכים מקרבן ליבור שלא הקריבו ביומו ולמחר מקריבין כדדרשי' (מנחות דף מד:) ומנחתם על עשרה ימים וליכא לפרושי אם התנדב אדם מנחת נסכים יב) לאפי' הביאו קרבן חובה קרבנו אין טעון נסכים ומיירי ולאי שמקריבה ביום אבל מקריבה בלילה [הא] א"ר אלעזר מה כפרה ביום אף שירה ביום: **ותסברא** שירה דיומיה לה'. ואי נמי נסכים הבאים בפני עצמן טעונים שירה היינו שיר של יום יג) שמנגנין אותו ולא שיר שהיה ראוי ביום הבאת קרבן:

מחד בשבוע לחד בשבוע. למפרע קאמר ט"ו שנה:

אמר רבינא. בי"ד אחר שנה שהוכתה העיר יד) [דהיינו] בשנת ט"ו לחורבן אז היה יובל: **אי** הכי. דהוה שנת ט"ו לחורבן עשרין טו) וה' הויין כ"ו הויין דאמר מר גלו בז' פי' בז' לביבוש יהויקים שביבש בד' למלכותו והוא מלך י"א שנה ובאותה שנה הרג טז) יהויקים והמליך יהויכין בנו ג' חדשים ותתקופת השנה באותה שנה הגלהו לבבל והמרג והמסגר ואז היה גלות דיחזקאל: גלו בי"ח לביבוש היינו בהוכתה העיר: **משבע** שגלו בה עד תמניסר שחרבה העיר. בלא תמניסר עצמו שהוא מנין יז) דטו"ו חדשר דשנה שביעית שגלו בה היא היתה שנה אחרונה ליהויקים ושוב מלך לדקיהו י' שנים לפני שנת החורבן וט"ו כ"ו הויין בשלמא לי אמרינן די"ד שנה לחורבן עצמו קאמר ניחא די"ד וי"א הם כ"ה אלא כיון דאמר דהוה שנת ט"ו קשיא ומצית לשנויי דשנה שגלו בה היא היתה שנה ראשונה לדקיהו וליכא אלא י' שנים מן הגלות עד שנת של חורבן אלא קיס ליה דאינו כן דהגלות היה באותה שנה יח) שנמנית ליהויקים ח"כ איכא אחד עשר שנה:

ולדידך מי ניחא. מנדי גלו בי"ט שנה והיינו כשהוכתה העיר מז' עד י"ט י"ב הוו ואחרנסרי כ"ו הויין ומצי למיפרך לפי שיטתן שהיה סבור די"ח וי"ט שני גליות דא"כ היכי מתוקמא אי הוכתה בי"ח לא הוכתה בי"ט ואין להקפיד דסוגיא בעלמא הוא ולמסקנא ניחא: הוה

איבעיא להו נסכים הבאים בפני עצמן טעונין שירה או לא. אין טעונין שירה כיון ט) דאמר [רבי] שמואל בר נחמני א"ר יונתן מנין שאין אומרים שירה אלא על היין [וכו'] אמרינן או דלמא על אכילה ושתיה אמרינן אשתייה לחודה לא אמרינן: ג) ת"ש ר' יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו' האי שירה מאי עבידתיה אילימא דעולת חובה מי הוה (ח) בשבעה עשר בתמוז בטל התמיד ואלא דעולת נדבה והא תני רב מרי בריה דרב כהנא דלא צריכא אלא לאו דנסכין אמר רבא ואיתימא רב אשי ותסברא שירה דיומיה [1]לה' הארץ ומלואה [2]וישב עליהם את אונם בשירה דארבעה בשבא הוא אלא אילייא בעלמא הוא דנפל להו בפומייהו והא עומדים על דוכנן קתני כדריש לקיש דאמר ר"ל אומר שירה שלא על הקרבן א"ה בנסכים נמי לימא נפיק מיניה חורבא: גופא ר' יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו' בראשונה במוצאי [3]שביעית מי משכחת לה והכתיב [3]בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה בעשור לחדש בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר איזו היא שנה שראש השנה בעשור לחדש הוי אומר זה יובל ואי ס"ד בחד בשבוע חרוב מחד בשבוע לחד בשבוע תמני לחד בשבוע אחרינא ג) חמש עשרה הוויין אמר רבינא בארבע עשרה שנה אחר שנה שהוכתה העיר א"ה בעשרים וחמש שנה עשרים ושש הויין דאמר מר גלו בשבע גלו בשמונה גלו בי"ח גלו בי"ט משב ועד תמני סרי חד סרי וחמש עשרה עשרים ושית הויא אמר לך רבינא ולדידך מי ניחא מכדי גלו נמי בתשע עשרה משב ועד תשסרי תרתי סרי וארבע סרי עשרים ושית הויין אלא מאי אית לך למימר לבר משתא דגלו בה לדידי נמי לבר משתא דגלו בה מכל מקום תשסרי לרבינא קשיא מי סברת שלש גליות הוי ג) גלו בשבע לביבוש יהויקים שהיא שמונה לנבוכד נצר גלו בשמונה עשרה לנבוכד נצר יהויקים שהיא תשע עשרה לנבוכד נצר ג) דאמר מר שנה ראשונה כיבש נינוה שניה

בה עד יובל משכחת לה כ"ה לבר משתא דגלו בה יהויכין ויחזקאל (ש"מ). ז) ל"ל בא, יח) פי' הקונטרס נסכים (ש"מ), יב) נ"א לאפילו אם הביאו עם קרבנו אין טעון הנסכים שירה ומייני כו' (צ"ק), יג) יוס הנסכים שמביאין (ש"מ), יד) (צ"ק), טו) [והשלר ממקק] (ש"מ), טו) נהרג (צ"ק), יז) ממנין (צ"ק), יח) נ"א שיוצאה,

ח) נראה דחסר כאן וא"ל דליכא למימר דאמרו שירה על נסכי התמיד דהא כבר בטל התמיד

שיטה מקובצת

אבעיא. עי' תוס' מנחות (מד ע"ב): **הייי.** עי' תוס' פסחים (דף סד ע"א): **אשתיה לחודה לא אמרי'.** נ"ב וא"ת והא אמרי' לעיל הביא ענבים ודרכם דליכא אלא שתיה לחודה, וי"ל דמיירי כשהביא גם פירות עמהם, א"נ שאני התם שאין בו אכילה לעולם אפי' [הכי] רבינהו קרא לשירה, אבל בקרבן שיש בו אכילה מיבעיא ליה אי הוי כמו שדרכו תמיד או לא. עכ"ל הרא"ש ז"ל: **כיבש.** עי' [ערוך] ערך גל: **רש"י ד"ה כיבש יהויקים כו' בשנת שלש למרדו:** תוס' **ד"ה נסכים כו' אם התנדב אדם מנחת נסכים.** גליון. דהא יחיד אף בנסכים דקרבן חובה אין טעון שיר כ"ש דנדבה. ר"י ז"ל:

תורה אור השלם

1. לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָּהּ:
תהלים כד א

2. וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֵת אוֹנָם וּבְרָעָתָם יְצִמִּיתֵם יְצִמִּיתֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
תהלים צד כג

3. בִּעֲשָׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְיָ וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה:
יחזקאל מ א

רבינו גרשום

נסכין הבאין בפני עצמן כדאמרינן במס' מנחות (דף קז.) האומר הרי עלי יין לא יפחות מג' לוגין: [**או דלמא**] **על אכילה ושתיה** דמזבח על זבח הקרב עם נסכיו: [**והתני רב מרי** על עולותיכם וגו' **אלא לאו** דנסכין {הבאין} בפני עצמן ו) דבטל תמיד]: **אי הכי** כיון דאי בעי מצי למימר שירה שלא על הקרבן לימא נמי אנסכים: **נפיק מינה חורבא.** דסברי דדינא דנסכים לא מצו קרבי אלא ע"י שיר [ואי ליכא לויים לא הוו מקרבי להו ואינהו לא בעו שיר]: **בעשרים וחמש שנה לגלותינו.** לגלות יכניה: **ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכתה העיר.** לגלות צדקיה: **שראש השנה שלה בעשור** דלא אשכח שיום ר"ה דהוי בעשור אלא יובל ביומ"כ אלמא בשנת י"ד יובל הואי: **ואי ס"ד בחד בשבוע חרב מחד בשבוע עד לחד בשבוע תלתאי ט"** הוו ולא איקלע יובל עד שנת ט"ו אלא ש"מ מדאמר קרא ב"י"ד שנה ותו לא וההיא הוה יובל לא משכחת לה דחרב הבית אלא בשנה שניה לשבתע ואישתכח דאתא יובל ב"י"ד שנה: **אמר רבינא** לעולם בחד בשבא חרב ודקא קשיא לך לא איקלע יובל עד ט"ו תריץ הכי י"ד שנה אחר שנה שהוכתה דהוו להו ט"ו בהדי ההוא שנה שהוכתה]: **אי הכי** כיון דחשבת י"ד בר מההיא שתא דחרוב: **עשרין ושית** הוויין והא כתיב בכ"ה [שנה]: [**דאמר מר**] **גלו בז' גלו בח'** לאחר ז' שנים שגלה יהויקים גלה יחזקאל עם יכניה: **גלו בי"ח.** לאחר גלות יהויקים גלו עם צדקיה וחרב הבית: **משב.** כשגלה יכניה ועד י"ח כשחרב הבית י"א שנה וט"ו כדאוקמת אחר שנה שהוכתה העיר דהיינו כ"ו וקרא אמר בכ"ה לגלותנו אלא ודאי י"ד הוו ותו לא דהוו להו כ"ה שנים. **אמר לך רבינא** ולדידך דתריצת הכי בי"ד מי ניחא דליהוו כ"ה שנים ותו לא **מכדי גלו** [**נמי**] **בי"ט** ובעל כורחיך הוי כ"ו **אלא מאי אית לך למימר** דליהוו כ"ה ותו לא **לבר משתא דגלו בה** דלא חשיב [דבצר] ההיא שנת י"ט דגלו אלא י"ח ולא הוו אלא י"א וי"ד דהוו כ"ה: **לדידי נמי.** קא חשיב י"ד לבר מההיא שתא דגלו בה דמטפי לה כדאמרן: **מ"מ גלו בי"ט לרבינא קשיא** דאי חשיב משב ועד י"ט י"ב ובתר הכי י"ד הוויין כ"ו דרבינא מטפי: אמר לך רבינא **מי סברת ג' גליות** הוו האי דקאמר משב ועד י"ח ומשב ועד י"ט לא הוו אלא שתי גליות דהאי דקאמר גלו בז' גלו בח' היינו חדא שתא וכן נמי גלו בי"ח גלו בי"ט חדא שתא והאי דקאמר [ליה מי סברת] ג' גליות ולא אמר ד' גליות משום

מוסף רש"י

שניה עלה וכיבש יהויקים. קרלאי קף דרים כסדר עולם, כתיב בהאם ספר דניאל בשנת שלש למלכות יהויקים בא נבוכדנצר ביירושלים ותן ה' את יהויקים בידו, אפשר לומר כן והלא לא מלך אלא בשנת מרבע ליהויקים, שנאמר בספר ירמיה (מה) הדבר אשר היה בשנת הרביעית ליהויקים היא שנה הראשונה לנבוכדנצר, אלא מה מ"ל בשנת שלש למלכות יהויקים בשנת שלש למרדו, לאחר שביבשו עבדו שלש שנים ומרד בו, שנאמר (מ"ב כד) ויסר לו יהויקים עבד שלש שנים ושב וימרד בו, ולמדך כאן שעמד במרדו שלש שנים, הרי שם שנים לביבושו, ופעמים הוא נמסר בידו והרגו ונתקיים בו קבורת חמור יקבר, והמליך את יהויכין בנו תחתיו ובא לו לבבל, אמרו לו יועציו אתה מרד כך והמלכת בנו, מתנגד אמרן מלכנא ביש גוריא טבא לא נפיק, חזר עליו לתשובה השנה והגלהו והמליך לדקיהו, וכן כתיב בספר מלכים בסופו, ומצאת גלות יהויכין בשנת שבע לביבוש יהויקים והרי הכתוב קורא אותה בשנת שמונה למלכות נבוכדנצר בספר מלכים בסופו, למדנו שבשנה שניה למלכותו כיבשו (מגילה יא:). **במוצאי שביעית מי משכחת לה.** דלפי רש"י ע"ז ט: גירסת אחרת. **שנת חמשים עולה לבאן ולכאן.** שנת היובל ושנה ראשונה של שמיטה (ר"ה ט.). שנת היובל היא מיובל שעבר ומונין אותה שנה אחת ליובל הבא (לקמן כד:). **ארבע משמרות עלו מן הגולה.** בנית שני והשאר לא עלו, שהרבה מישראל נשתרו ולא רצו לעלות (תענית כז:). **פשחור ואימר.** ומצינו לי דשמות לא כתיב בגלי כ"ד משמרות (שם, ועי"ש בהגהות הב"ח). **והלקום לכ"ד משמרות.** וכתבו כנוי של כל אחד ואחד בחלק (שם:). **בלוים ונתנים בקלפי.** נתנו על כ"ד חתיכות קלף ראשי משמרות שחלקו אותן ל' (שם:). **בא ידעיה.** משמרה של ידעיה בא אחד מהן ונטל חלקו וחלק ה' חתיכות קלף לחלון לחו שם, ומי שהיה עולה בידו ראשון היה נשמח ראשונה, שבשאר שהיו עולין בידו זו אחר זו כך היו עובדין בשבתותיהן זו אחר זו (שם:).

הגהות הב"ח

(א) גמ' תוס' מי הוה הא בשבעה: (ב) רש"י ד"ה לגלותינו וכו' מסס הס"ד ואח"כ מ"ש זה יוכל: (ג) ד"ה מכדי וכו' מגלות יהויכין:

שינויי נוסחאות

א) דאמר רבי שמואל (ש"מ), ב) אחריתא חמיסר הני חמיסרי הויין (ש"מ), ג) שלש גליות הוו שתי גליות הוו גלו בשבע (ש"מ), ד) י"ל בהדי שתא דחורבן דמיהוי במולאי שביעית מחד בשבוע (ש"מ וכ"ה בצ"ק), ה) וכו'. ס"א מחד שבוע לחד שבוע למפרע קא חשיב ט"ו שנה משנת היובל עד החזרתן (ש"מ), ו) נס"א: משתא, ז) דגלו בה עד יובל קאמר (ש"מ), ח) וסכנר דבתשעה עשר (ש"מ), ט) ויחזקאל קאמר לדידי נמי דאמינא חמשה עשר משנת י"ח שחרב הבית

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ו מהלכות תמידין הלכה ח ופ"ג מהל' כלי מקדש הל' כ:
מא ב מיי' פ"א מהל' שמיטה ויובל הלכה ג ד:

1. בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְיָ וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה: יחזקאל מ א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומשני וכו' ומע"ג דמתלמ' **התם לא** מנו:

מוסף רש"י

שאפי' יהוריריב ראש משמרות. שהיה במקדש ראשון ראשון למשמרות, עולה. מן הגולה, לא ידחה ידיעה. דוחיל ומתחלה לא עלה יהויריב, אלא כל משמרות מידעיה קודמות לעבודה ליהויריב ויהויריב בא ועובד אחריהן במקום משמר אחר, ושם לידעיה עושין אותן ה', אלא להרבות במשמרות (תענית כז:). **דקאמר כלב.** בשעת חילוק כשנא לעבוד מבכיון, בן ארבעים שנה וגו'. והיה היתה השנה השניה, נתעכבו במדבר שוב שנים ומונה שנה, ממלא כלב בן ע"ב שנים כשעבדו הילדן, וקאמר בשעת חילוקה בן חמש ושמונים שנה, הרי שבע נשתהו לכיבוש (זבחים קיח:). **מדשבע כיבשו שבע חילקו.** סברא בעלמא היא (שם). **מדלא משכחת להו ארבע עשרה שנה וגו'.** דלא מיתוקם קרא דכתיב כיחזקאל (לג) בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר בראש בעשרים לחדש היה דבר ה' אלי וגו', ודרשינן (לעיל יב.) איזה היא שנה שראש בעשור לחדש הוי אומר זה יובל, ולא מנו שמיטין ויובלות אלא לאחר ירושה וישיבה, וכי אמרת דשנת כיבוש ומילוק י"ד היו ודלית להו ממנין היובלות, משכחת לה בחרב הבית בשנת ל"ו לגלות, והוה ליה שנת היובל שנת י"ד שנה אחר שהוכתה העיר, ואי לא אחר שהוכתה העיר, כילד ויהי כשמנים שנה וד' מאות שנה וגו' וכן הבית לה', לא מהן מ' שהיו במדבר, נמצא משכאו לאחר עד שנבנה הבית ארבע מאות וארבעים, והבית עמד ד' מאות ועשר הרי מ' מאות וחמשים, הרי י"ז יובלות שלימים, לא מהן י"ד שכבשו ושחלקו אלא מנו יובלות, נמצא בית חרב קודם השלמת היובל י"ד שנה (זבחים שם). **משششה טלאים המבוקרין.** בלא מום, שלריך לבודקן שלא יהא בהן מום ארבעה ימים קודם לשחיטה, ולהכי לריכין שלה שמא יארעו שני ימים טובים של ראש השנה בתמידי בשבת ויצטרכו בכל יום שנים (מנחות מט:). **כדי לשבת ולימים טובים של ראש השנה.** אם לירעו ביחד, שיהא כדי להקריב שני תמידין ליום (שם). **תנא בעלמא קאי.** סימנא בעלמא נקט, כלומר האי דנקט שנה, לאו לשנה וב' ימים דר"ה דוקא קאמר, אלא אפילו כל ימות המוד נמי בעינן בלשכה ו' טלאים מולן מבוקרין ד' ימים קודם שחיטה, לבד יום השחיטה, שהיו שם בכל יום שנה לאויין ליטול אחד שנים מהן שילנה, כגון דביום חיטון הוו בה י"ב מבוקרים ד' ימים קודם ונטלו ב' ביום ראשון ובקרו שנים והכניסו

1. בעשרים וחמש שנה לגלותנו. ראה במקבץ בעשור לחדש. בעבור שהיה בראש השנה עלה לירושלים לחרב את הבית. ולהלן אמר בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה בעשור לחדש. ולא אמר בעשרים וחמש שנה לגלות יכוניה. אלא לגלות לבל

וכן חרים וכן פשחור וכן אימר. ויהויריב שוב לא עלה: **רב אשי אמר.** לעולם וכן בשניה [1] אמוראי שביעית קמי ורבנן היא ודקא קשיא לך לעיל [יב:] דבשביעית חרוב לא קשיא דשית שני קמאי מבנין הבית עד דסליק עזרא וקידש ארץ ישראל לא מנו שמיטין ויובלות דל שית שנין משני הבית משכחת שנת ת"כ בשביעית כילד ארבע מאה (ושית שנין) תמניא יובלי וארבע סרי שני תרי שבועי ובשנת תכ"ל שהיא מוראי שביעית חרב: ומנלן דעד שית שני לא סליק עזרא **דכתיב באדין בעילם וגו'.** אלמא בשנת שתים לדריוש התחיל הבנין: **וכתיב ושיליח ביתא וגו'.** אלמא בשנת שש נשלם הרי חמש [2] שנים ובאותו זמן לשנה הבאה שהיא שנה שתים לבנין עלה עזרא ובא לירושלים בחדש אב ועד תשרי שהוא שבע לבנין לא התחיל למנות: **בר תמנן נכי תרתי.** דמשילות מרגלים עד שנכנסו לארץ אינו אלא ל"ח לבד משנת השילוח דהא [3] בשניה ליליאת מלריס נשתלחו: **מדלא משכחת ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכתה העיר.** דליהוי יובל אי לא מדלית ארבע עשרה לכיבוש ולחילוק: **מתני' משעה לנורות.** לא אתפרש טעמא: **והללל לבדו.** גלגל אחד היה שם ולא יותר וטעמא מפרש בגמ' [ע"ב]: **גמ' [4] קס"ד כדי לשבת ולשני ימים טובים דווקא קאמר דלהכי בעינן ששה שאם יבאו יחד שבת ושני ימים טובים של ראש השנה ולא יוכלו לבקר יהו להם אילים [5] מזומנים: בעלמא קאי.** דבכל ימות השנה נמי בעינן ששה ולאו משום שבת וראש השנה אלא משום דבן בג בג וכדמפרש בסמוך בסס: **: סימנא בעלמא.** שלא תטעה בגירסא שלא תשנה ארבעה או חמשה משום הכי נקט הכא שלשה ימים דבעו ששה תמידין: [6] **ארבעה ימים קודם אחיטה.** ומשום הכי בעינן ששה שם ששה לעולם **דבשעת חינוך נתנו שם ששה** [7]

מבוקרין

בא חרים ונטל חלקו וחלק חביריו שש וכן פשחור וכן אימר [8] [9] **התקינו נביאים שביניהם שאפי' יהויריב ראש משמרות עולה לא ידחה ידעיה ממקומו אלא ידעיה עיקר ויהויריב טפל לו אלא אשארא** [10]: **רב אשי אמר הנך שית שני עד דסליק עזרא ומקדיש לא קא חשיב להו דכתיב** [1] **באדין בטילת עבידת בית אלהנא** [11] **די בירושלים וכתי'** [2] **ושיציא ביתא דנא עד יום תלתא לירח אדר** [12] **דהיא שנת שית למלכות דריוש מלכא** [13] **ותנא באותו זמן לשנה הבאה עלה עזרא וגלותו עמו דכתיב** [3] **ויבא ירושלים בחודש החמישי היא השנה השביעית למלך גופא** [14] **שבעה עשר יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו ואי אתה יכול לומר משנכנסו מנו שאם אתה אומר** [15] **משנכנסו מנו נמצא בית חרב בתחלת יובל ואי אתה מוצא** [4] **בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר וכו'** [5] **שבע שביבשו מנלן דקאמר כלב** [5] **בן ארבעים שנה [אנכי] בשלח (אותי) משה עבד ה' [אותי] מקדש ברנע לרגל את הארץ [וגו'] ועתה** [16] **[הנה] אנכי היום בן חמש ושמונים [שנה] ואמר מר** [6] **שנה ראשונה עשה משה משכן שניה הוקם המשכן ושלח מרגלים כי עבור** [17] **ירדן כלב בר כמה הוי בר תמנן נכי תרתין כי קא** [18] **מפליג נחלות קאמר** [6] **בן חמש ושמונים שנה אנכי אישתכח דשבע כיבשו ושבע שחילקו מנלן איבעית אימא מדשבע כיבשו שבע חילקו ואיבעית אימא מדלא משכחת להו ארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר: מתני'** [7] [19] **אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים כדי לשבת** [20] **ולימים טובים של ראש השנה ומוסיפין עד** [21] **עולם** [3] **אין פוחתין משתי חצוצרות** [22] **מתשעה כנורות ומוסיפין עד** [23] **עולם והצלצל לבד: גמ'** [24] **תמידין ומוספין טובא הוו** [25] **תנא בעלמא קאי ואתמידין לחודיה קאי ומאי כדי לשבת** [26] **ולימים טובים סימנא בעלמא וה"ק אין פוחתין מששה טלאים**

המבוקרים

משמרתו [7] **של יהויריב בשניה מי הואי. הקשה רבינו אלחנן** להא אמרי' ב"ק (דף קי.) נתן הכסף לידעיה ואת האשם ליהויריב, כאן הכסף לידעיה ואת האשם ליהויריב אלמא שהיה בבית שני ויש לומר דהא מתני' מיתניא [8] סמוך לבית הלשכה אי נמי לא יהויריב דווקא אלא [9] המשמר תחת יהויריב: **שאפי'** משמרתו של יהויריב עולה. פרש"י שבוד לא עלה וזהו תימה דמנא ליה שבוד לא עלה דהא משמע שיכול לעלות מדקאמר שאפילו משמרתו של יהויריב עולה ועוד הקשה רבינו אלחנן דהרבה עלו [10] ואין פשוט לנו שלא עלה ואמר רבי דמכל מקום יכול להיות שעלה יהויריב והכא קא פריך הכי משמרתו של יהויריב בשניה מי הואי [11] כי כ"ד היו אלו נגד המשמרות שלא עלו שחלוקות לארבע ועשרים משמרות ושימשו תחתיהם:

הנך שית עד דסליק עזרא וקדיש **לא** קחשיב. לריך עיון למאי דפירשתי דכי נמי גלו השבטים מנו נמי יובלות כדי לקדש השמיטין א"כ בגלות דבבל קודם דסליק עזרא נמי היו מונין ואמאי התחילו למנות כי סליק עזרא וי"ל דלא דמי דודאי [12] בעוד ישראל על אדמתם כי נמי אין יובל נוהג שמיטה נוהג בחריסה וחליעה והיו מקדשין אבל בגלות לא היו מקדשין כלל שביעית וי"ע דכי נמי היו בגולה היו לריכין לקדש שביעית מפני שמיטת כספים שנוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ ואם הוא כך דשביעית אינו תלוי ביובל כי נמי ישראל בגלות ואינן בלל על אדמתן למה לא יתנו שמיטין כמו מקלת ישראל על אדמתן ואף על גב דאין כל יושביה עליה מונין שביעית אף על גב שאין מונין יובל:

אותו זמן לשנה הבאה. שהוא שלש כמ) [ועשריס) בחדר עלה עזרא מבבל ועלה ירושלים בחדש החמישי שאיחר במהלך הדרך מחדש אדר עד חדש אב:

כלב כמה הוי בר תמנין נכי תרתין. והקשה רבינו אלחנן [13] והא מנין לנו שבשנה שניה דווקא היה כלב בן מ' שנה דאז הוה כי עבר ישראל את הירדן בר תמנין נכי תרין [14] שמא התחיל שנת הארבעים ואחד שלו ובשילוח מרגלים היה בסוף הארבעים שהרי שנות כלב [15] לא מלינו וכשעברו ישראל את הירדן הוה בר תמנין נכי חד ומנא להש"ס הא דז' כיבשו וז' חילקו: [16]

מאי כדי לשבת סימנא בעלמא. הכא מפרש מעיקרא דכדי לשבת סימנא בעלמא אבל במנחות פרק התכלת (דף מט: ושם) לא אמר הכי עד במסקנא דקאמר התם אמר רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא [17] דווקא נקט לשבת וה"פ אם היו ב' ימים ראשון השנה ביום החמישי וביום ששי ביום הראשון יבקרו התמיד שהוא ארבעה ימים קודם שחיטתו של ה' בשבת ושל יום ו' שהוא שני לר"ה יבקרו ביום שני שהוא ד' ימים קודם שחיטתו וכן של שבת מבקרו ביום ג' ופריך שבעה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא שגם הוא טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטתו וא"כ היאך יפחתו מז':

[18] **ומוסיפין** עד עולם עד כמה אמר רב הונא ואמרי לה כו'. ואמר רבי דהא ודאי פשיטא שיוכלו להוסיף עד [19] העולם אלא בעי עד כמה יהא הידור מצוה וא"ל לחפש יותר אחר כהנים אמר רב הונא עד ק"כ דהא אשכחן בקרא (דה"ב ה) שחפשו אחרי ק"כ כהנים לתקוע בחצוצרות ולא יותר אי נמי דהא פשיטא דאין מוסיפין עד העולם שאם יוסיפו יותר עירבוב קלא אמר רב הונא עד ק"כ כהנים יכול להוסיף דהא אשכחנא בקרא דלא חיישינן לעירבוב קלא:

שיטה מקובצת

תוס' משמרתו של יהויריב נ"ב וז"ל הרא"ש ז"ל משמרתו של יהויריב, והא דתנן בב"ק (קי.) נתן את הכסף לידעיה ואת האשם ליהויריב, לאו דוקא יהויריב אלא משמרה ששמשה במקום יהויריב ונקט יהויריב לפי שזמן משמרתו היתה ידועה להם, וכן נמי הא דקאמ' בשלהי סוכה (נו:) משמר בילגה וישבב משמרות ששמשו במקומם קאמר ע"כ: ד"ה **ומוסיפין** וכו' **ואמר רבי.** נ"ב וכן פירש הרא"ש ז"ל וז"ל תימא והא עד עולם תנן, וי"ל דפשיטא ליה דיכול להרבות עד עולם אלא ששאל עד כמה לוים יש לחזר שיהא השיר מתוקן וכו', א"נ ידע שאין להוסיף לעולם משום ערבוב קלא אלא ששאל כמה יהיו ולא מערבב קלא ע"כ:

מסורת הש"ס

א) כ"ה ב:, ב) זבחים קיח:, ג) ג"ז שם סנהדרין סט:, [מעניה כנ.], ד) מנחות מט:, ה) [מנחות נ.], ו) [לעיל יא:], ז) שייך לע"ב, ח) שייך לעיל, ט) כ"ל שבט יהודה בס"ז, י) שייך לע"ב,

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתקינו נביאים: (ב) רש"י ד"ה כד תמנן וכו' בשנה שניה ליליאת: (ג) ד"ה והללל וכו' בגמרא סס"ד ותמ"כ מ"ס תמידין ומוספין כו' קס"ד כדי: (ד) ד"ה ארבעה וכו' ששה שיהיו מבוקרין:

מוסף רש"י

דקתני כדי לשבת. משמע סימן, כלומר שראוי לג' ימים, ולא קתני לשבת. לריטו משמע לצורך שבת וב' ימים טובים של ר"ה (מנחות נ.). הדרן עלך אין נערכין ר"מ אומר נערך. אם אמר ישראל ערכו עלי, ונתן ערכו כפי שנים של עכו"ם, אבל לא מערך. אבל אם אמר העכו"ם ערכי עלי או ערך אחרים עלי לא אמר כלום (לעיל ה:).

רבינו גרשום

יהוריב ראש [דהוא הוה ראש לכל המשמרות] כדכתיב בדברי הימים: [לעולם רבנן ולעולם במוראי שביעית והא דקשיא דהוה ליה בשיתא בשבוע הא לא קשיא דהנך חמש שני קמייתא דבנו בית שני עד דסליק עזרא וקידש שמיטות ויובלות **לא קא חשיב דכתיב באדין בטילת עד תרתין שנין לדריוש דכתיב ושיציא ביתא דנא עד יום תלת לירח אדר דהיא שנת שית למלכות דריוש: ואותו זמן לשנה הבאה עלה עזרא מבבל** אלמא שית שנין הוה דלא סליק עזרא וכתיב **ויבא ירושלים בחדש החמישי היא שנת שבעית למלך** מלמד שמשביעית ואילך התחיל לקדש: **כי עברו ישראל** הירדן לסוף ארבעים שנה שהיו במדבר הוה כלב בן ע"ח שנים: **מדלא משכחת לה י"ד שנה. אחרי שהוכתה העיר** יובל אלא א"כ חשבת נמי ז' שחילקן): **מתני': המבוקרים.** ממום: **גמ': כדי לשבת ולשני ימים טובים טובא הוי.** כלומר לצורך שבת ולשני ימים טובים של ר"ה צריכין טלאים הרבה לצורך תמידין ומוספין ואינו די בששה: **בעלמא קאי,** אימות החול ואתמידין לחודייהו קאמר והאי דקאמר כדי לשבת ולשני ימים טובים. **לסימנא בעלמא** שצריכין להיות ששה תמידין [מבוקרין בכל יום בלישכה מ"ט כדי שישחטו בכל יום של שבוע ב' תמידין]

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הלכה ג: **מג** ב מיי' פ"ל מהלכות תמידין הלכה ט: **מד** ג מיי' פ"ג מהלכות כלי המקדש הלכה ד:

תורה אור השלם

1. בְּאַדִּין בְּטִלַת עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהָוָת בְּטֵלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא פָּרְס: עזרא ד כד
2. וְשִׁיצִיא בִּיתָה דְּנָה עַד יוֹם תְּלָתָה לְיַרְחָ אֲדָר דִּי הִיא שְׁנַת שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא: עזרא ו טו
3. וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת הַשְּׁבִיעִית לַמֶּלֶךְ: עזרא ז ח
4. בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְיָ וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה: יחזקאל מ א
5. בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אָנֹכִי בִּשְׁלֹחַ מֹשֶׁה עֶבֶד יְיָ אֹתִי מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ וָאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי: יהושע יד ז
6. וְעַתָּה הִנֵּה הֶחֱיָה יְיָ אֹתִי כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר זֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מֵאָז דִּבֶּר יְיָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֶל מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר הָלַךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה: יהושע יד י

שינויי נוסחאות

א) אימר התנו נביאים (ש"ס), **ב)** אשתכח הכי נמי אשארא (ש"ס), **ג)** בספוק אלהא, **ד)** ל"ל די הויא, **ה)** אומר כן ממלא [מיתות משנכנסו מנו נמתקן] (ש"ס), **ו)** ועתה הנה אנכי (ש"ס), **ז)** עבור ישראל ירדן (ש"ס), **ח)** כי קא מפלגי נחלות כל"ל (ש"ס), **ט)** לשבת ולשני ימים טובים (ש"ס), **י)** עד לעולם אין (ש"ס), **יא)** ומתשעה כנורות (ש"ס), **יב)** לעולם והללל לבד (ש"ס), **יג)** גמ' לשבת ולשני ימים טובים של ר"ה תמידין (ש"ס), **יד)** לשבת ולשני ימים טובים (ש"ס), **טו)** ל"ל ארבעה, **טז)** ל"ל אלו, **יז)** מתניא בזמן בית הראשון (ש"ס), **יח)** כדפו"ר אלא משמרה המשמרת תחת, **יט)** ואיך כל"ל. יעב"ץ, **כ)** גי' ס"י בסדר היום אלא המשמרות של אלו שחילקום וכו' וכן הוא בל"ק והגי' שלפנינו הוא ע"פ הרש"ק, **לא)** ל"ק מ"ז ועיין בעזלא ז פ"ם פי' רש"י שפיכס באחד לאחד ניסן היה תחלת עליה מבבל ע"ש, **כב)** אלחנן הא מנין (ש"ס), **כג)** גי' ל"ק מס"י: שמא התחיל שנת הארבעים שלו בשנה ראשונה וכשילוח כו' (וכ"ה בש"ס) (פי' נמצא בשנת השילוח היה כלב מ"א שנים ול"ם שנכנסו לארץ) וכשעברו כו', **כד)** כדפו"ר לא מנינן, **כה)** גי' ל"ק אי דוקא, **כו)** עד לעולם אלא (ש"ס),